

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacræ Theologiæ Professoris, Et sanctæ Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtvtibvs,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiæ Moralis præcipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Cui acquirat Religiosus reclusus, fugitiuus, ejectus, Episcopus factus, vel
beneficiarius. punct. 19.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

absolutè donatio, sicut si donatio facta esset pauperibus vel hospitali. Unde sicut pauperes, vel hospitale obligati non essent tibi mutari religionem bona accepta reddere, neque etiam prior religio obligari debet. Hanc enim obligationem contrahere potest prior religio, tum ex conditione perferventia imbuta in donatione, tum ex alimento tibi debitum. At nullum est fundamenum, quod in illa absoluta donatione conditio perferventia imbutatur: cum semper ius proumatre religionem amplecti animo firmo, & constanti in ea perpetuo maucendi. Ex occasione item alimentorum obligatio te aliendi priori religioni esse non potest, siquidem secunda religio ob professionem in ea factam hanc obligacionem subiicit; et enim inferius, & acquisit, quid mitum si te alat?

7. Neque obstante argumenta contraria num. præced. allara. Ad primum concedo te illam bonorum donationem fecisse priori religioni, quia existimat in ea perpetuo vivitrum, quod verum semper est; tamen postea religionem deferas: ab hac enim defensione non pender donatio illa absolute, quia suum effectum habuit. Ad confirmationem admittit, moniales doceat monasterio concedere in sui alimenta. Ex quo ad summum infurit monasterium obligatum esse moniale alere, dum ibi perseverat; non tamen inde infurit, quod volentem inde exire, & in aliud monasterium ingredi, teneatur eam ibi alere, seu dorata. Non enim sub hac conditione dos a priori monasterio accepta est. Quare si secundum monasterium eam indotatum recipit, sibi impunit, neque ob id priori monasterio est onus alimentorum imponendum. At si involuntariè admitteret superior cogens ad hanc administrationem, siquid etiam de dote prouidere debeat: sic tradit. Nauar. comm. 4. v. 24. verf. undecimo, de Regularib. Man. Rodrig. quæst. regular. tit. 2. q. 79. art. 2. Sanch. lib. 7. summ. c. 32. n. 12. Suan. 1. 4. de relig. tral. 8. lib. 3. c. 14. n. 15. Quod ultimum dico esse longè disparem ratione de matrimonio carnali tato dissoluto ob ingressum religiosi, vel Pontificis dispensationem, redditus sponsus dos; quia illius dominium semper retinetur; at in matrimonio spirituali cum Christo per professionem contracto, dominus dominum amissum est, & in religionem translatus, non igitur ei debet reddi.

P V N C T V M X V I I I .

An religio teneatur alere religiosum expulsum, fugituum, vel reclusum aliena religione.

S V M M A R I V M .

1. In religiose acquisitione spectanda est religiose custudo.
2. Reclusus ad penitentiam in aliena religione seu monasterio, non ei, sed proprio acquirit.
3. Fugituum sua religione acquirit, quid si aliam ingreditur?
4. Fugituum factus Episcopus absque dispensatione sua Ecclesia acquirit ex Episcopatu, secus ex alio sit.
5. De cieco proponitur difficultas, cui acquirat.
6. Si iniuste expulsus sit, acquirit religiose.
7. Idem est si iuste, & pro limitato tempore expulsus sit, secundum in perpetuum, cui in ea causa acquirat.
8. Liberam illorum bonorum administrationem habet, quamvis testari non possit.
9. Si expendas in illicita, valet distributione ex sententia Molinae & Lefsi.
10. Domini unum honorum, qui acquisita sunt post assumptionem Episcopatus, vel beneficii cedunt Ecclesia.
11. Secutus si ad hos statuta translatus non sit.
12. Religiose Episcopus sua Ecclesia acquirit, sive arte, sive successione.

13. Extenditur doctrina, esto ex religione Minorum sit Episcopus. Deinde ad Episcopum titularem: Item ad Episcopum, cui non in titulum, sed in commendam Ecclesia commisit eph.
14. De religioso beneficiario cui acquirat statutus communis sententia.
15. Non caret probabilitate omnia acquisita durante beneficio cedere Ecclesi.
16. Quid dicendum de religioso promoto ad priorem amplitudine?
17. Proponitur difficultas, an possit ex una Episcopatu, vel beneficio ad aliud translatum religiosum secum deferre fratrum collectos, qui superfluerunt ex priori beneficio?
18. Verius est deferre posse.
19. Quid in hac parte statuerit Pius IV.
20. Quid Greg. XIII.

1. Religiose Episcopus sua Ecclesia acquirit, sive arte, sive successione?

2. Solum est aliquod dubium: si aliqua bona societas donarunt ea sive illis reddenda. Sed huic dubitationi disputatione procedenti satis negantur ex rigore iustitiae eis aliqua bona debere reddi: quia ea societas absolute donarunt, & absque illa recuperationis spe, sicuti si hospitali, aliique pauperibus donationem fecerint. Hic enim modus donationis absolute constitutionibus est conformis, ut constat ex exam. gener. c. 1. Præterea religiose conuenienter est, ne liberius vivant sperantes non eis à forcitate dimittendos non ob dimittenda bona concessa, vel minus timentes dimitti. Deinde religioni maximè expediri, ut sic liberius possit dyscoleos dimittere. Verum esto ita sit; at ex aquitate societas aliqua bona accepta dimisit, præcipue cum illis indigent ad sustentationem; neque illa concessio defendenda est bonorum Ecclesiasticorum alienatio: eo quod à principio ea conditione illa bona accepta fuerint, ut possit societas, si expedire iudicauerit, ea omnia, vel illorum patrem religioso dimisso concedere, propterea hoc omnia latius tradit. Suan. tit. 4. de relig. tral. 8. 4. c. 14. à n. 21. usque in finem.
3. Fugituum vero religiosos per se religio alere tenuerunt; quia sub eius cura, & potestate existunt; at excusat ob eorum malitiam; nam cum ipsi potestate religionis fugiant, alimenti sedunt. Neque in hoc est aliqua difficultas.

4. De reclusis autem, seu in alienam religionem ad presentiam translatis, communis est doctorum sententia alendos esse à proprio monasterio, vel religione. Tum quia illius sunt membra. Tum quia non est æquum alienum monasterium, vel religionem grauior ob religiose sibi non competentes, licet sic tradunt Glosa in c. si quis rapuerit, 16. q. 96. verbo anterior per Text. ibid. Sylv. verbo apostolico, q. 9. n. 12. Et verbo diph. 140. ver. quando relig. A tor. t. 1. infit. moral. lib. 22. c. 13. quæst. 3. Manuel. quæst. regul. t. 3. quæst. 5. art. 5. Sanch. alius relatis lib. 7. sum. c. 2. n. 46. Suan. 1. 4. de relig. tral. 8. lib. 3. cap. 14. num. 11.

5. Limitat autem Sanch. dicto loco, ne procedat hæc obligatio, si reclusus utilis est monasterio, ita ut eius obsequia alimenta equaleant. Sed non caret difficultas hæc limitatio; eo quod secundum monasterium non tenetur ea obliqua loco alimentorum accepere.

P V N C T V M X I X .

Cui acquirat religiose reclusus, fugituum, circums. Episcopus factus, vel beneficiarius?

S V M M A R I V M .

1. In religiose acquisitione spectanda est religiose custudo.
2. Reclusus ad penitentiam in aliena religione seu monasterio, non ei, sed proprio acquirit.
3. Fugituum sua religione acquirit, quid si aliam ingreditur?
4. Fugituum factus Episcopus absque dispensatione sua Ecclesia acquirit ex Episcopatu, secus ex alio sit.
5. De cieco proponitur difficultas, cui acquirat.
6. Si iniuste expulsus sit, acquirit religiose.
7. Idem est si iuste, & pro limitato tempore expulsus sit, secundum in perpetuum, cui in ea causa acquirat.
8. Liberam illorum bonorum administrationem habet, quamvis testari non possit.
9. Si expendas in illicita, valet distributione ex sententia Molinae & Lefsi.
10. Domini unum honorum, qui acquisita sunt post assumptionem Episcopatus, vel beneficii cedunt Ecclesia.
11. Secutus si ad hos statuta translatus non sit.
12. Religiose Episcopus sua Ecclesia acquirit, sive arte, sive successione.
13. Extenditur doctrina, esto ex religione Minorum sit Episcopus. Deinde ad Episcopum titularem: Item ad Episcopum, cui non in titulum, sed in commendam Ecclesia commisit eph.
14. De religioso beneficiario cui acquirat statutus communis sententia.
15. Non caret probabilitate omnia acquisita durante beneficio cedere Ecclesi.
16. Quid dicendum de religioso promoto ad priorem amplitudine?
17. Proponitur difficultas, an possit ex una Episcopatu, vel beneficio ad aliud translatum religiosum secum deferre fratrum collectos, qui superfluerunt ex priori beneficio?
18. Verius est deferre posse.
19. Quid in hac parte statuerit Pius IV.
20. Quid Greg. XIII.
21. Religiose Episcopus sua Ecclesia acquirit, sive arte, sive successione?
22. Regula est religiose non tenetur alere.
23. Bona donata Societati non tenetur Societas expulsum redere.
24. Fugituum tenetur per se religio alere, per accidentem excusat.
25. Reclusus in aliena religione a propria sunt alieni.
26. Apponitur li. nitatio, nisi utilis est monasterio, sed non est omnino certa.
27. Facilis est horum decisio; si religiose iuste expulsi sunt, est, si ipso excluditur à religionis cura, & potestate, ac proinde religionis alimenta percipere non debet. Suan. 1. 4. de relig. tral. 8. lib. 3. c. 14. n. 12. Quod à fortiori procedit in religiose Societatis Iesu non proficiunt, qui à religione dimisi à votis omnino absoluntur, & secularis sunt, ac si nunquam Societatem ingressi fuissent. Hos enim nullatenus Societas alere tenetur.
28. Solum est aliquod dubium: si aliqua bona societas donarunt ea sive illis reddenda. Sed huic dubitationi disputatione procedenti satis negantur ex rigore iustitiae eis aliqua bona debere reddi: quia ea societas absolute donarunt, & absque illa recuperationis spe, sicuti si hospitali, aliique pauperibus donationem fecerint. Hic enim modus donationis absolute constitutionibus est conformis, ut constat ex exam. gener. c. 1. Præterea religiose conuenienter est, ne liberius vivant sperantes non eis à forcitate dimittendos non ob dimittenda bona concessa, vel minus timentes dimitti. Deinde religioni maximè expediri, ut sic liberius possit dyscoleos dimittere. Verum esto ita sit; at ex aquitate societas aliqua bona accepta dimisit, præcipue cum illis indigent ad sustentationem; neque illa concessio defendenda est bonorum Ecclesiasticorum alienatio: eo quod à principio ea conditione illa bona accepta fuerint, ut possit societas, si expedire iudicauerit, ea omnia, vel illorum patrem religioso dimisso concedere, propterea hoc omnia latius tradit. Suan. tit. 4. de relig. tral. 8. 4. c. 14. à n. 21. usque in finem.
29. Fugituum vero religiosos per se religio alere tenuerunt; quia sub eius cura, & potestate existunt; at excusat ob eorum malitiam; nam cum ipsi potestate religionis fugiant, alimenti sedunt. Neque in hoc est aliqua difficultas.
30. Regula est religiose non tenetur alere.
31. Sed an toti religiose acquirat, an convenienti, in quo professionem emisit, & cuius filius dicitur est? Spectanda est religionis consuetudo, que pro qualitate bonorum etiam in eadem religione diversa esse solet ut bene alii religione, fugitua, cieco, Episc. factio, vel beneficiario et alii difficult. cui acquirat?
32. Et quidem reclusum in aliena religione, seu monasterio ad penitentiam acquirere ei religiose, in qua comunitate dicitur in Man. Rod. 1. 3. greg. 9. 5. art. 5. cuius sententia approbat Tap. Auct. ingr. 1. C. de sacro. Ecl. verbo suo, l. 6. n. 19. lat. tem quod vnum fructum, & quod proprietatem, si prior religio aliqua bona religiose habeat. Mouetur ex g. monach. reliquerit, in fin. Auct. de Sanctiss. Episc. vbi id expressè decidetur. Verius est ab hac sententia omnia recedendum est, & affirmandum illum religiosum sua religione, vel monasterio acquirere; quia sola professio acquisitionem religioni concedit, non reclusus. Neque contrarium dicitur, in fin. si monach. loquitur enim eo causa, quo reclusus professionem in secunda religione faceret; vel dici potest, religiose sive reclusum secunda religione acquirere ex bonis sibi obvenientibus, que necessaria

necessaria fuerint ad sui sustentationem, si à priori religione non expeditantur. Secus vero, si nec professionem in secunda religione fecit, nec prior religio omittit ei alimenta præbere.

5. Fugitiuum religiosum omnes conueniunt (spectato iure communii antiquo) sive religioni acquirent æque ac si intra religiem efficiuntur; quia nec fuga illam à religione excludit, neque prælati tollit potestatem, quam habent illum gubernandi, coetendit, & puniendi, ut deciditur c. Abb. 18. q. 2.

Si vero huiusmodi fugitiuum aliquam religionem ingreditur abesse debita licentia, & facultate, distinguendum est; an huius malicie conscius sit prælatus, vel non? si conscio prælate factu est, communis omnium sententia est ex eo transiit nullo impediri non posse, quominus sua religione omnia acquista cedant. Exceps nisi contemplatione religiosi assumpta aliquid ei est donatum, quia tunc videtur religioni, potius quam religio donari. Sic alias relatim firmat Sanc. lib. 7. sum. cap. 33. §. 10. & 11. & 12. At si bona fide prælati, & religiosi profissionem fugitiuus fecerit, durante ea bona fide plures sentent putatio monasteria acquirent; eo quod religiosus seruo comparetur, qui non vero dominio, sed bona fide possidenti acquirent, leg. si seruu qui bona fide ff. de acquir. verbi dominio. Quod intellectu in me quando ex rebus secundi monasterij, vel ex illis, cum operis suis, vel ex sua tantum industria, & labore acquiri, sive de acquisitione successione, donatione, legato. Sic Nau. com. 2. de Regularib. n. 30. Azor. tom. 1. infir. moral. cap. 10. q. 1. Tapi autem ingressi, C. de sacra sanit. Eccles. verbo sua, c. 6. q. 22. & 23. adducuntque pro parte Bart. leg. si seruu communi, §. 7. ff. de stipul. servorum, n. vlt. At verius censio religiosum, quod modicunque acquirat, priori monasterio acquirere. Moneor, quia ex bona fide secundi monasterij ius acquisitionis priori succedenti in omni iura, & actiones sui religiosi diminuit non potest iure naturali, ut de se constat. Iure autem positivo non inveniuntur dimicant, iam etio religiosus seruo comparetur, & seruo bona fide à domino possitius ei acquirat, non inde inferitur religiosum monasteria bona fide possidenti acquirent, quia non debet religiosus seruo in omnibus comparari, præcipue, cum non possidetur a monasterio instar serui, sed potius instar filii, quia à quoconque possidetur non possessori, sed patri acquirit, leg. per eum ff. de acquir. poss. Addit enim longe diuersam rationem, ob quam seruo acquirere possit putatio domino, non tamen religiosus, quia possit bona fide legitimo tempore præcepta dominum præcedens mutare potest, & nouum constitue, leg. per eum, ff. de acquirenda poss. §. fin. At putatio profissio veram professionem cauare non potest. Nullum igitur est firmum fundamentum, ut alterius religiosus putatius monasterio bona fide possidenti queratur quidquid ex illius bonis, vel sua opera, & arte quævis exclusio priori suo monasterio, & religione. Et ita sustinet Alex. leg. t. 8. per seruum qui est in fuga, n. 14. ff. de acquirenda poss. & ex parte consensu Sanc. lib. 7. c. 13. n. 16. affirmans sola acquisitione ex bonis secundi monasterij, vel ex illis cum sua industria cedere monasterio, non vero que religiosus sua tantum opera, & arte quævis, quia non haec in seruo cedent putatio domino, cum eius opera locari non possint, ut colligunt ex l. per seruum ff. de eis, & habit.

4. Verum si huius fugitiuum religiosus absq[ue] debita dispensatione ad Episcopatum vel aliud quodvis beneficium promouetur cum illius promotione nulla sit, quidquid inde acquirit. Ecclesia cedit, censetur enim in hac parte ea beneficia quasi vacantia.

Aquisita vero non titulo beneficij, nec illius intuitu, sed contemplatione personæ religione relata cedit. In case dubiis cuius incurrunt relata sunt conjecturae standi est, iuxta item in c. regis de Text. & tradit pluribus relatibus Sanc. lib. 7. sum. c. 33. n. 26.

5. De professo cieco à religione est grauor dubitatio, cui acquirat: non enim videtur potius acquirere cum per expunctionem votu paupertatis liberatus non sit neque item religiosus, quia præcibus est, & quacum communicationem non habet, neque item Episcopo, in cuius diocesi commoratur, cum illi non sit alter subiectus, quā religiosi clerici facularies, nec deinceps Pontifici, nō esto id possit statu, unde constat statu eius.

6. Sed ut certa ab incertis separamus. Si à religione iniuste expulsus sis ob militiam prælati, vel minoris partis conuentus, non est dubium, omnia, à te acquirentia religione cedent, quia militia prælati, vel illius cum minor parte conuentus non debet religione nocere Reg. delictum, 7. de Regal. Iuris, in 6. & tradunt omnes. Si vero ob militiam religiosis, vel conuentus iniuste expulsus sis, adhuc bona à te acquirentia religione cedent, tamen eiis in paenam priuari possit. Nam cum expulsio iniusta sit, non se eximit religio ab obligatione, quam habet te alendi, & gubernandi. Ergo non se eximit à iure succedendi in bonis à te acquirentia. Adde, tu teneris ad illam reverteri, & ipsa tenueris te recipere, & adhuc iniutum, & fugientem reuocate. Ergo reuocandas es cum omnibus bonis, & ita docent Mol. t. 1. de inf. dis. 140. ver. quoad vorum. Lessius lib. 2. c. 41. dub. 15. n. 112. Sanc. lib. 7. c. 33. n. 24. Suar. t. 4. de relig. tr. 8. lib. 3. cap. 6. n. 19.

7. Quod si iustè expulsus sis (vt semper presumendum est)

si pro limitato tempore fiat, omnia à te acquirentia religione expellenti cedunt, si quidem cum omnibus illis finito tempore expulsionis debes ad eam reuertere. Suar. d. lib. 3. c. 6. n. 19. At si absolute, seu in perpetuum expulsi sis, communis sententia docet, te non monasterio non acquirere, eo quod cum illo communicatione non habes, iplumque monasterium te à se expellendo omnia tua videatur expellere, & à se abicere. Et confirmari potest exemplo serui, cui religiosus in acquiringendo comparatur, qui si à domino relinquatur, non domino acquirit. leg. quod seruu. ff. de stipul. servorum. Item exemplo infantis à parente expositi, qui non parenti lucrat, sed libi, cap. viii. de infantibus, & languidis. Ergo à monasterio expulsi non monasterio acquirere debes. Et ita sustinet Glos. verbo languidis, & ibi Abbas ad finem. Nau. com. 2. de Regularib. n. 33. Azor. t. 1. inf. moral. lib. 12. c. 16. q. 9. Sanch. aliis relatis, lib. 7. sum. c. 33. n. 26. Sed inter hos Doctores est difficultas, cui acquisitas posito quod monasterio non acquiris. Nam tibi ob incapacitatem, quam habes, acquirere non potest. Alij dicunt nulli acquirete, quia nullius es. Sed est sententia absque ylo fundamento. Alias nullus contractus donationis, & venditionis resumus testum validus est, si nullum dominium translatum est. Alij affirmant dominium illorum bonorum acquiri Deo, administratione Episcopi, in cuius obedientiam recidis. Sic Nau. com. 2. de Regal. n. 33. Sed faciliter negotio hac sententia concinuitur. Tum quia omnia bona temporalia in dominium humanum cedent debent, & non tantum in diuinum, deinde Episcopico quo titulus administrationis illorum bonorum competere potest, cum in eius obedientiam non recidas magis quam alij clerici facularies, vt dicimus. Et præterea tibi concessa administrationis bonorum durante expulsione, non igitur Episcopi competit. Denique alij sentiunt de his bonis iudicandam esse, ac de bonis vacantibus, que ad Principem, vel Rempublicam detinentur, ac proinde Pontif. acquiri, & nomine ipsius Episc. vel Ecclesiæ que te defuncto bona distribuere poterit. Sic docuit Sacerdos in clavi regia, li. 6. c. 9. n. 28. Azor. t. 1. inf. mor. lib. 12. c. 16. q. 9. Sanch. li. 7. sum. c. 33. n. 28.

8. Verum reiecta haec opinione varietate dicendum in primis est, tē liberam habere bonorum que acquisit administratione, quippe id necessarium erat expulsoris statu. De illis tamen testari non potest, quia tibi concessum non est, nec adeo necessitas concedendi. Sic Lessius, lib. 2. de inf. cap. 41. dub. 15. n. 113. Molt. t. de infit. disp. 140. circa finem, vers. quan-

do vero.

9. Dubium tamen est, an ita liberam administrationem haberas, vt si in vobis vanos, & illicitos expendas, validi sit distri-
bilio, sicut facta à clericis faculari? Affirmat Mol. t. 2. tr. 2.
de iust. dis. 276. vers. quoad ceteros. Lessius lib. 2. cap. 41.
dub. 15. num. 113. Mouentur, qui esto dominum bonorum
non habes, habes tamen illorum administrationem, ac si
dominium haberet. Præterea, quia vobis receptum est sic ac-
cipientes ad restituionem non obligari. Cæterum verius credo,
te solum in vobis honestos, & tuis statutis conuenientes ex-
pendere posse, & aliter distributa restituioni obnoxia esse, sic
indicat Suar. t. 4. de relig. tr. 8. li. 3. c. 6. n. 21. Moneor, quia non
est credendum religionem, vel Ecclesiæ, cui illa bona quod
dominium & proprietatem competit, eam tibi adminis-
trationem concedere, vt in quoscunque vobis etiam vanos, &
turpess possit expendere cum hinc concessionis modus nec ne-
cessarius, sic nec decens.

10. Quod si de proprietate, & domino bonorum loquamur; distinguendum est, si post expunctionem translatus sis ad Episcopatum, vel ad aliquam Ecclesiam, seu beneficium, omnia, quæ acquisitis, quodmodocunque acquisitas, Ecclesia cedunt, iuxta Text. in c. vnic. 18. q. 1. vbi religiosus ad Episcopatum, vel beneficium religiosi non subiectus translatus non religione, sed Ecclesiæ acquirit. Ergo à fortiori dicendum est de cieco, qui minus religione subiectus, & ita docent Azor. t. 1. lib. 2. c. 16. q. 9. Lessius, lib. 2. c. 41. dub. 15. num. 112. Sanc. lib. 7. sum. c. 33. n. 30. Suar. d. c. 6. n. 21. extendit hanc doctrinam ad translationem voluntariam, qua te sub obedientia Episcopi constitutes speciali voti emiliori: nam est hoc votum non extinguat profesionem antiquam, nec religiosum constitutat, videtur tamen te integrè à religione extinere, & Episcopo tradere, & conuenienter omnia bona à te acquirentia ei conferre, vt sub illius dispositione existant. Probabilis est extensus, sed non firmas quippe nula iure fundamenta. Nam Text. in c. statutum 18. q. 1. de translatione ad Episcopatum loquitur, & text. in c. si quis translatus, 21. q. 2. de translatione ex una Ecclesia in aliam. Nullus ergo textus est: qui ob translationem ex voto non constituerent religiosum bonorum dominum transferat.

11. Quapropter exulta translatione ad Episcopatum, vel beneficium probabilis exstimo omnia à te acquirentia religione quodam proprietatem, & dominium cedentes, quia ex eo quod te vt sibi inutili; & nocivum abicerit, & noui insertur bona à te acquirentia abicerit, cum hac non sibi documentum, sed utilitatem afferant. Item religio non te ita efficaciter abicit; quin te emendatum possit, & debet admittere.

Signum

Signum ergo est religionem non amissae expulsione ius in re-
tuagia bona quiescere. Additum iure statutorum est omnia bona
religiosi religioni cedere, sed ab hoc iure non repetitur eius de-
ceptus. Ergo eius bona religioni cedunt, & ita sustinuntur.
Mol. t. 1. de iude. disp. 140. col. penult. vers. quadam votum, Lefsum
t. 2. c. 4. tab. n. 112. Suar. t. 4. de relig. v. 8. lib. 3. c. 6. fine n. 22.

12. Neque obstant adducta in contrarium n. 7. Concedo t.
expulsum non habere actualē cum religione communicationis
veni, habes tamen possebim, & debitam, si te reducas, & dignum
exhibeas, ac proinde priuare non potes religionem iure
quod habet tua bona possidendi. Neque ex eo quod te ex se
pulerit, confenda est bona tua repulsa, quia bona non sunt
illi nocua, secus tu, qui ei documentum praefabas. Exemplar
seru, & insanci expositi non vrgat. Nam seru a domine
eiectus libertatem confequitur, & sibi acquisiti, & colligitur
ex c. unico, De infantibus, & languid. At religiosus nec solu-
m votorum obtinet, nec sibi acquirere potest, infans expo-
sus patria potestate liberatur, at religiosus iugum monasti-
ca disciplina non excutit. Adde dominum, & parentem in
penam desertions priuati bonis a seruo, & infante acquisiti-
tatis religio cum nullam in ciectione iusta culpam commis-
rit non debet sui religiosi priuati, cum nec religioso id vil-
fir.

13. Religiosum vero Episcopum omnes conuenient non religione, sed fidei Ecclesie acquirere, ac proinde de defuncto non religione, sed Ecclesiam succedere. Habetur c. vnic. 18. q. 1.
Quod non solum de bonis titulo Ecclesias acquisitiōne, intelligentia est, sed etiam de acquisitio[n]e successione, donatione, legato, propria arte, & industria. Quia dictus textus in c. vnic. 18. q. 1. non reliquit loquuntur & tradit Sanctorum alias referentes, lit. 7. c. 3. n. 6. Sicut a. d. de relig. tract. 8.lib. 3. t. 16. m. 12.

14. Extendenda est hæc doctrina, tametsi ex religione Mino-

14. Excedenda est haec doctrina, ita quia ex tempore. Min-
istri sui Episcopis allumpsumus quia licet in d. vno. de religio-
ne S. Benedicti in Episc. translat. fuerit sermo, eadem ratio et
de omnibus alius religiosis, si quidem aequo omnes a religione
obedientia eximuntur. Sic Tapia in Auth. ingress. verbo sua
6. n. 87. Mol. t. 1. in fin. disp. 140. in pr. ver. quando relig. et in
fin. disp. Azor. t. 1. in fin. mol. t. 12. c. 10. g. 6. p. 151 q. 3. Sanch. l.
7. sum. c. 32. n. 64. Secundò extendi debet ad Episc. titulatur
Nam esto sua Eccles. non inferiat, sceruit tamen Eccles. vniuersi-
tati, & Ponit, a tua religione plene exceptus; ac proinde Ponti-
cōparat. Sic Azor. t. 1. l. 12. c. 10. g. 7. fine. Sanch. d. 32. n. 68. tam
et alii fatis probabiliter censeant religione acquirere. Tertio
extendi debet ad Episc. cui non in titulum, sed in commendatione
Eccles. conceditur, nam durante ea commendatione à religio-
nis iurisdict. exemplis est, ac proinde acquista non religio, sed
Eccles. commendata cedere debent. Sanch. v. 69. Quartè exten-
di ad Episc. elec. tum, & confirmatum, tamen conferatur
non sit, nec possessionem Eccles. cœtuus, quia virtute confirmationis
à religione eximitur, & sua Eccles. infernate potest in
natura Episcopalis iurisdictionis exercendo. Ergo a quoque ut
sua Ecclesia, non religione acquiatur: sic Man. Rodig. t. 3. reg.
que b. g. 69. art. 4. c. 2. sum. 6. t. 7. n. 6. Sanch. l. 3. sum. c. 12. n. 67.
Quintā sumis de Episcopis regulari procedunt, h. Cardini, si
Ecclesia Romana quia ob hanc supremam dignitatem à reli-
gione obedientia eximitur, vt bene relato Riminali tradit.
Sanch. n. 70.

15. Quod si religiosus ad beneficium promovetur variatio
Doctores, cum eadē cōtempore acquisitionis horum op-
tiones optimè refert. *Sanch. lib. 7. f. 3. v. 2. n. 7. 2.* & tandem
concludit sequentis Barthol. leg. 1. §. 5. *f. 5 fructuarior. n. 4. ff. de sta-*
pal. Seruor. & leg. sed. & sequi stipul. §. interdum ff. de Vafra-
cione &c. present. n. 16 de probat. si beneficium fit monasterii
pleno iure subiectum, & maximè in temporalibus monasterii
*cedere, que religiosus acquirit successione, donatione aut le-
gato, non tamē que acquirit ex beneficio, aut sua arte, & in-
dustria. Atī beneficiū sit monasterio subiectum sed ordina-
rio, omnia (inquit Sanch.) cedere Ecclesiæ, cui beneficiū subscrī-
bit. *Sanc. 1. tr. relig. tr. 8. li. 3. v. 19. n. 7. ff. 22.* Ratio ea est, quia
si beneficium non sit pleno iure monasterio subiectum, neque
prælatoris regularis religiosum removere, quippe ab eius ob-
dientia, & iugo regulae exceptum est, & Ecclesiæ in perpetuū
addictus, sed propter hanc rationem statutum est, c. unic. 18.
q. 1. religiosum alium præm ad Episcopat. non monasterio, se-
cundum Ecclesiæ acquirere quoconque modo acquirat. Ergo ego
dicendum de regulari habente beneficium perpetuum. At
beneficium sit manuē ad nutrum prælatori amouibile, cum ei
casu beneficiarius sit prælatori regulari subiectus in omnibus
quæ administrationis beneficio non obsunt, sicuti alij regulares
intra claustrum degentes, efficiunt sānctū omnia acquisita ab illis
beneficiario monasterio cedere nisi specialiter à iure excepta
tur. At solum ea, quia acquirit initiu[m] beneficij, & suis operibus
videtur excepta. Ergo hoc sola Ecclesiæ cedunt, alia monas-
terio. Minor probari pareat quod fructus beneficij ex Cle-
m. unic. de Supplenda neglig. pral. vbi prælatoris regularibus interdi-
citur bona horum beneficiorum manualium suis mensis applica-
re & vacantia aliquo modo occupare, & penfones his be-*

neficiis imponere. Quæ satis indicant fructus, & proponunt
illorum beneficiorum monasterio non pertinere. De acquisitione
opera, & industria beneficiorum non est texus probans Ecclesias
competere, at est efficax ratio, eo quod beneficiarii eo tempo-
re, quo beneficium recinet addictus sit Ecclesiæ, invenire,
meritis quoad proprietatem monasterio maneat fructus. Enga-
noscit ferius donatus alteri ad eius vim, & strafum pro ali-
quo tempore, eis cedunt, quæ sua opera, & industria acquiri-
nona quæ successione, aut donatione, bæc. n. Domino cedunt,
sic de beneficiario dicendum est.

16. Verum est si hac sententia vix communior tenenda sit in consulendo, & iudicando. At probabilitate non caret ea, quae affirmat sive beneficium sit subiectum, sive non, quarecumque a religioso beneficiario acquiritur, quoniam docuimus acquiri, cedere Ecclesie quia, dentro beneficio quo, si quicunq[ue] sit etiam manuale a religionis regimine, & obediens in exemplu est, sicuti quilibet alius religiosus habens beneficium monasterio non subiectum, solum enim subiectus videtur in beneficiis confessionis, unde enim alia subiectio confatur. At predicta subiectio non inferatur acquisita successione, donatione, aut legato religiosis cedere debet; cum non cedant aquila industria, & arte. Additæ frequentes convenientie acquisita a religioso beneficario sua opera, & industria, cuius beneficium monasterio est plene subiectum, Ecclesia competere. Cur ergo acquisita successione, legato, & donatione monasterio, & non Ecclesia cedere debet; præcipue cum in iure nulla horum bonorum distinctione facta sit. Deinde si monasterio illa bona cederent, non posset illorun administrationem habere nisi pro voluntate praefatiorum; at commune est hos beneficiarios duante beneficio liberam acquisitionem dispositionem habere. Ergo signum est non monasterio, sed Ecclesia cedere. Et ita docuit Abbas c. fin. n. 5. de Regularib. &c. in presencia, n. 67. de Probabiliorib. Nuauar. comm. 2. de Regularib. n. 6. & 10. lib. consil. de Regularib. con. 7. oratio de fato monachorum. 1. art. 6. & 7. & tri. de Donat. conf. 6. n. 1. alias de presumpt. conf. 2. M. reg. qual. 2. q. 47. art. 7. Eman. Sa. verbo Religionis. 6.

17. Ex his constat, quid dicendum sit de regulariis promoto amobiliter ad prioratum alterius ordinis, cui cedant ab eo acquisita? Et dicendum est iuxta nostram & B. tententiam cedere suo monasterio, & religioni, nisi ex prioratu, vel suis operis acquisiverit. At iuxta sententiam Abbatis, & Nuauar. omnia sua monasterio, & religioni cedunt. Vide Sanch. lib. 7. c. 12. 3. 7. 70

18. Sed circa supradicta non est levis difficultas; an regalis Episcopatus, vel beneficiarii promotus ad alium Episcopatum, vel beneficium, vel eo relicto ad religionem rediens possit fructus Episcopatus, & beneficij, qui sive sustentatione superferuerit, secum deferre, & in monasterio, vel Ecclesia atque auctoritate expenderi? Ratio dubitandi delinquitur, c. *flavum*, 18. q. i. vbi de regulari in Episcopatum allupos dicuntur; ad altare ad quod sanctificatur, & titulacum tecum facios canones, quod acquirere poteris, refertur. Si igitur illi altari restituenda sunt, nequici alteri Ecclesiaz, vel munus serio concedere. Praterea illorum bonorum vias, & administrationes regulari conceduntur, quatenus illius Ecclesie positis est: ergo cessante hoc titulo nequa illa bona ad ministrandum ve vi, & ita sustinere Suas loquens de regulati Episcopo, 4. de relig. trist. 8. lib. 3. c. 6. a. n. 2.

Ceterum verius credo, posse hunc Episcopam vel beneficiari regule alteri beneficio, vel Episcopum aut transire, aut monasterio redeuntem secum transferre, quia in pio beneficio acquisitum. Quidam non est dubium, dum Episcopum seu beneficium retinet, fructus qui sibi, suæ fætuatione superfluit in viis pios expendere posse, neque enim obligatum est in sua Ecclesiæ virilitatem infumare, nisi forte indigat erga poterit antiquum monasterio, vel alteri Ecclesiæ transire et priorem relinquat, eos fructus monasterio, vel illi Ecclesiæ applicare; sicut poterat applicare pauperibus, aliove pio operi. Et ita sustinet Suar. non latius consequentur loquuntur de regulari beneficiario, 4. de relig. tr. 8. lib. i. c. 19. n. 20. & 21. Neque aduersus hanc doctrinam obstat Tex. in 7. statuatu, ibi enim solum dictum regulare Episcopum reflectit se bene alteri ad quod sanctificatur, quod ibidem acquisitum. Quod non impedit quia nullus ea infumare in sui fætuationem, & quia superfluit in pio viis expendere. Add. refutatio eius alteri post mortem, id durante vita distribuitorum non sunt. Ad confirmationem concedo bonorum illorum viam, & administrationem regulare concedi, quatenus illius beneficij possit illa ex proinde folio ex tempore administrare ea bona posse. Sed quia durante administratione ea bona alteri Ecclesiæ applicuit, poterit translatus ad eam Ecclesiæ illis vii; quippe iam sunt bona sua Ecclesiæ ad quam sanctificatur, et inculcatur.

20. Hactenus loquuti sumus spectato iure communione quo, at iure novo Pij IV. & Greg. XIII., aliqua summa mutata. Nam Pius IV. constitutionem edidit, quae incipit: *Deces sive censum, qua statue omnia acquisita a clericis etiam in facta sacularibus, quam regalibus per illicitam negotiationem,* vcl

vel alias contra factos canones; ad cameram Apostolicam pertinere. Id ipsū confirmauit alia constitutione incipiente Rom. Ponit. cuius meminit Nau. *comm. de polit. §. 6. n. 3. 4. & 5.* Exceptum tamen Ecclesie Romanæ Cardinales. His ergo constitutionibus constat regularem fugitiuum, eidem, vel ad beneficium promotum, vel extra conuentum ex facultate superioris degentem, si illiciter, vel contra sacros canones lucretur non monasterio, sed cameræ apostolicae acquirere. Debet tamen regularis non esse ex numero lâcorum; quia hæc est sub nomine clerici in favoribus venient, non tamen in odiosis, & penalibus, qualis est hæc constitutio p̄ijans religionis iure succedentis in suorum religiosorum acquisitione; & ita sustinet Suar. *t. 4. de rel. tr. 8. lib. 3. c. 2. n. 24.* Ut autem hæc constitutio locum habeat, acquisitione debet esse illiciter ex natura rei, vel contra sacros canones, nec sufficit quod sit illiciter spectatis propriæ religionis constitutionibus; quia non esset illiciter clericio ut talis est, de quo exprimè loquitur constitutio, vt bene aduerteret Suar. *d. c. 2. n. 25.* Non tamen est opus, quod extra monasterium acquisitione contingat; quia constitutio hanc limitationem non fecit, sed ab solle loquitur, sicut nec de fugitiis, aut eidem tantum, sed de quibusunque regularibus etiam ad beneficium legitimè promotis, vel ex dispensatione extra monasterium degentibus intelligenda est; quia omnes hi sub nomine clerici regularis comprehenduntur. Suar. *d. c. 2. n. 30.* Probabile vero est religiosum obligatum non esse bona fìc acquisitione cameræ apostolice applicare ante sententia iudicis, sed posse monasterio cedere, quia cum hæc constitutio sit lex penalis p̄ijans religionis iure questo, videtur vim non habere ante iudicis sententia. Quod tamen in illa verba constitutionis, quid in vita priuati fuerint, per sententiam inquam, & tradit Suar. *d. c. 2. n. 28.*

21. Insuper Gregor. XIII. aliam constitutionem edidit, quæ est in bullario *44.* alias *19.* quæ incipit, *officij nobis.* Qua constitutione statutum est bona quoquaque modo acquifita à regulari extra clauſtum decadente, tametsi cum legitima suorum prelatorum licentia abſit, ad cameram apostolicam pertineat, nec monasterio, neque alteri pio operi adiudicari posse. Et ita tradit Suar. *d. c. 2. n. 28.* Sanc. lib. *7. sum. c. 2. n. 60.* & *c. 33. n. 21.*

P V N C T V M XX.

Quale peccatum sit violare religiosam paupertatem, & quibus modis contingit.

S V M M A R I V M.

1. *Sacrilegium est violatio paupertatis. Datur tamen leuis materia.*
2. *Gravis, vel leuis materia in voto paupertatis ex proportione ad furti materialium desumitur secundum omnī sententiam.*
3. *Poteſt plante violatione leuis iufititia gravis esse violatio paupertatis.*
4. *Frequenter cum violas paupertatem committis iniufiticia peccatum, sed non semper.*

Non est dubium hanc violationem ex se graui peccatum sacrilegij esse; quia est contra reverentiam Deo debitam, cui te infidelem exhibes non exequendo que illi misisti. Quod adeo aliqui Doctori exaggerant, vt nec materialium leuem in hoc peccato admittant. Sed non sunt audiendi; quia generale est in votorum transgressione dari leuem materialiam, neque hoc regula aliquid speciale ob causam rationem excipi debet, a regula communis, & ita tradit Nau. *lib. 3. conf. tti. de Regularib. conf. 75. ali. 5. de Statu Monach. n. 18. Azor. t. 1. inst. mor. lib. 12. c. 12. q. 6. aliis relatibus Sanc. lib. 7. c. 20. n. 21. Suar. t. 3. de relig. lib. 8. c. 6. n. 4.*

2. Solum est explicari difficile, quando sit confenda leuis, quando graui materia, ut peccatum proprietas graue, vel leue iudicetur? Communis sententia affirmit ex materia furti scelus circumstantia hanc grauitatem, vel leuitatem esse determinant, ita ut illa sit in materia proprietatis graui materia, graueque peccatum constitut, que ex se in materia furti graui est; graueque peccatum constitut, illa vera si leuis materia, & leue peccatum, quia in materia furti leuis est, nec culpam venialem excedit. Ita tradit Azor. Nau. Sanc. *n. predict. relat.* Dixi debere defini hanc grauitatem ex materia furti secundum se, & scelus circumstantia persone à qua furaris. Nam certum est ad hominem paupere sapere esse graue peccatum furti, si furripas argenteum unum, vel duos ob damnum graue, quod inde patitur, & contra eset peccatum leue furripere à Rege, vel homine dictissimo duos, vel tres antea, si scelus specteret dampnum, quod inde accepit. Non igitur ex hac diuersitate grauitatis, vel leuitatis violationem voti paupertatis defumenda est, sed ex materia furti secundum se, & scelus his circumstantiis, cuius grauitas, vel leuitas defumenda est ex eo, quod res suscepit graueriter conducat ad humanas actiones, & hominem necessitatem sublevandas, vt bene norauit Suar. *t. 3. de re-*

lig. lib. 8. c. 6. n. 7. affirmans infra aureum non esse confendam materialiam graueriter supradicto fini conducere.

3. Ceterum esti verissimum sit violationem paupertatis gravem esse quoties violatio iufititia secundum se graui est, at exstimo stante violatione iufititia leui secundum se violationem paupertatis grauen esse posse: maior enim quantitas ad grauen iufititia violationem videtur requiri quam ad violationem paupertatis. Nam violationis iufititia grauitas defumitur ex laſione proximo facta in bonis exercitis ad vsu vite necessariis, quæ laſioem viam haberet, quam laſio paupertatis, quæ defumitur ex infidelitate, quæ in Deum praestas non exequendo promissa, quæ infidelitas, vporē diuini cultus omisso ad sui grauitatem minori materia contenta est. Et confirmari potest ex voto ergandi in pauperes, tres vel quatuor argenteos, cuius transgressus grauius est, confenda, & peccatum mortale ob diuini cultus notabiliter diminutionem, amersi in materia furti tres, vel quatuor argentei leuis materia reputentur. Dicendum igitur est ex voto elemosynæ grauitatem, vel leuitatem voti paupertatis defumendā est, illamque est materia leui, vel grauius, cuius omisso in voto elemosynæ grauius, vel leuis est. Cum autem in voto elemosynæ quatuor argentei cedendi sint materia grauius, coru etiā dispositio inuito superiore in materia paupertatis grauius materia cedenda erit. Et ita explicat Suar. huius peccati grauitatē *d. t. 3. l. 8. c. 6. n. 9.*

4. Sed est dubium, ut quoes peccatum committis aduersus paupertatis religioꝝ votum, simili etiam comitas peccatum furti, & iufiticia: Breuiter Respondeo frequenter ita esse, non tamen semper. Quoies igitur res monasterii vel à fiscularib. absoluere donatas recipis, retines vel expendis superiore inconferto, peccatum proprietas, & furti committis, quia est iniurium monasterium in cuius dominium sunt translatæ. At si fiscularis sic tibi donata concederet, vt nollet in monasterium eorum dominium nec administrationem tranfere, solum peccatum sacrilegij aduersus paupertatis votum committeres illis vtendō, non tamen furti, & iufiticia, cum Dominus non sit iniurias. Sic Cordub. in sum. *q. 109.* Nau. *li. 3. de relig. c. 4. p. 3. dub. 3. n. 182.* in edic. Sayra in clavi regia *li. 9. c. 16. n. 21.* Sanch. *li. 7. sum. c. 19. n. 55.* & *li. 2. c. 20. n. 7.* & seq. Lessius *li. 2. c. 41. dub. 9. n. 80.* Econtra affirmat Sanch. *li. 2. c. 20. n. 10.* & consentit Suar. *t. 3. de relig. li. 8. c. 11. n. 15.* te peccare posse aduersus iufiticiam, non tamen aduersus paupertatem, vt si à fiscularibus furti non tibi retinendum, sed monasterio tradendum vel aliena contra Domini voluntatem destruas, quia in iis actionib. nihil tibi vtrupas. Et idem est si ex voluntate superioris futrum commisum rei reines, peccates, inquit Sanch. & Suar. contra iufiticiam, sed non contra paupertatem, quia non proprio, sed alieno nomine rem vtrupas. At haec mihi non placet, quia paupertatis violationē constituir rei temporalis vltus, & administrationis abuso licentia legitima superioris, ac futrum rem alienam, vt monasterio tradas, cui tradere non potes, alienam rem vtrupas, illaque vtris ab ipso superioris legitima licentia. Ergo peccata contra votum paupertatis. Nec tu excusat, quod eam accipias, vt monasterio tradas, quia ea traditio nulla est, sicut non te excusat, si cum accipieres, vt alteri fisculari concederes. Neque item te liberabit ab haec paupertatis transgressione, quod ex voluntate superioris futrum commisisti, quia ea superioris voluntas vtrupes inquit nullus est effectus. Non enim superior concedere potest sibi subditis recipere, que ipse administrare nequit. Deinde destruere rei aliena in iusto Domino etiam est contra paupertatis votum: vtrupas enim rem alienam non retinendam, sed consumendam, quo vltus nihil magis proprium dominij ex cogitari potest. Violatio igitur paupertatis in iusto rei temporalis pretio extimberat, ab ipso superioris legitima licentia constituit. Et ita sustinet Val. *2. 2. disp. 10. q. 4. punct. 3. vers. patet.* Lessius *li. 2. c. 41. dub. 9. n. 79.* Hic autem vltus tripliciter contingere potest acceptance, retentione, & distributione.

P V N C T V M XXI.
Qua acceptance, & retentione paupertatis votum violetur.

S V M M A R I V M.

1. *Videsur ex acceptance, & retentione absque licentia, quod extinditur ad comitibilias.*
2. *Quanti hæc affimanda sint, ut graue peccatum constituant.*
3. *Quid de rebus conuentus usū presentaneis non consumptibilibus.*
4. *Si accipias ex externis, ut tibi retineas, illisque utraris peccatis.*
5. *Si accipias ex superiori iradas raro potest esse mortale.*
6. *Accipere à fiscularibus pecuniam in custodiā ut opportuna occasione ex licentia superioris utraris, non videtur graue peccatum.*

Questio respondeo, ea acceptance, & retentione paupertatis votum violari, quæ absque superioris consensu